

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta 21.2.2024 § 14
Hyvaks/363/00.01.02/2024

Valmistelijat vastuualuejohtaja, koti- ja asumispalvelut Tuija Koivisto p. 040 513 5821 ja palvelujohtaja, ikääntyneiden asumispalvelut Saara Kuusela p. 040 579 4573

Selostus asiasta Yhteisöllinen asuminen on hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleva sosiaalipalvelu. Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asiakkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa, jota varten asumisyksikössä on tarkoitukseen soveltuvat tilat. Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hänen hoitonsa ja huolenpidon tarpeensa on kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi, SHL 21 b § (2022/790). Yhteisöllistä asumista järjestetään eri asiakasryhmille.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaan hoito ja huolenpito toteutetaan SHL 19 a §:n mukaisena hoitona ja huolenpitoa. Yhteisöllinen asumisessa asiakkaan tarvitsemat palvelut (hoito, huolenpito, tukipalvelut) järjestetään räätälöidysti asiakkaan tarpeiden mukaan kuten kotihoidon palvelut. Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaalla on tarve säännöllisille kotihoidon käynneille ja/tai tukipalveluille. Näiden lisäksi yhteisöllisen asumisen tiloissa järjestetään asiakkaille yhteisöllistä toimintaa. Osa yhteisöllisen asumisen palveluista on mahdollista järjestää asiakkaille ryhmämuotoisina palveluina esim. ruokailu, osa toimintakyvyn ylläpidosta ja yhteisöllinen toiminta.

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen tarkoituksena on ylläpitää asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä hänelle sopivassa esteettömässä ympäristössä ja asunnossa, toimintakykyä tukevan, kuntouttavan työotteen ja sosiaalista kanssakäymistä edistävän yhteisöllisen toiminnan avulla.

Yhteisöllinen asuminen on palvelumuoto niille iäkkäille henkilöille, joille kotihoidon palvelut eivät ole enää tarkoituksenmukaisia, eikä heillä ei ole vielä tarvetta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Yhteisöllinen asuminen voi tulla kyseeseen myös silloin, kun turvallinen asuminen ei ole järjestettävissä tavanomaisessa asumisessa tai asiakkaalla voi olla huomattava ja jatkuva turvattomuuden tai yksinäisyyden tunne, mikä heikentää oleellisesti kotona pärjäämistä.

Asumispalveluiden tavoitteena on palveluiden joustavuus, jolloin asiakkaan pitkäaikainen asuminen muuttuu hänen tarpeidensa mukaisesti yhteisöllisestä asumisesta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Ikääntyneiden yhteisöllistä asumista voidaan toteuttaa sekä hybrdimuotoisesti osana ympärivuorokautista palveluasumista että puhtaasti yhteisöllisenä asumisena.

Keski-Suomen hyvinvointialueen ikääntyvien yhteisöllisen asumisen myöntämisen perusteissa määritellään: Yhteisöllinen asuminen on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa, huolenpitoa ja apua päivittäisissä toiminnoissaan. Henkilön avuntarve on pääasiassa päiväaikaista. Yöaikainen avuntarve turvataan ennalta sovituin

yksittäisin käynnein (max. 1-2 ennalta sovittua käyntiä/yö) ja turvapuhelinhälytyksiin vastaamalla samalla tavoin kuin kotihoidon asiakkaille. Yöllisen avuntarpeen ollessa epäsäännöllistä ja runsasta, asiakkaan tarve ympärivuorokautiseen asumiseen tulee arvioida. Yhteisöllisen asumisen palvelussa korostuu sosiaalinen kanssakäyminen, yhteisöllisyys ja toimintakykyä tukeva, kuntouttava työote.

Keski-Suomen hyvinvointialueella koti- ja asumispalveluiden vastuualueella on valmisteltu ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus, jonka luonnos on liitteenä.

Strategiajohtajan
ehdotus

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta antaa evästyksen liitteenä olevaan palvelukuvaukseen ja esittää sitä aluehallitukselle jatkokäsittelyyn.

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunnan evästys:

Lautakunta haluaa nostaa keskusteluun yleisen linjauksen, että jokaisessa kodissa ei tulisi välttämättä olla omaa keittiötä, tämän tilalle voisi rakentaa yhteisöllistä yhteistilaa, jossa yhteisöllisyys tulisi enemmän esille ja mahdollistaisi yhteisöllisen toiminnan. Lisäksi huoneen neliömäärän rajaaminen tiukasti esim. 20m² ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista.

Yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen mittareihin toivotaan lisää selkeyttä ja suoraviivaisuutta, josta selviäisi, milloin yhteisöllinen asuminen muuttuu ympärivuorokautiseksi asumiseksi, vaikka hetki ei aina niin mustavalkoinen olisikaan.

Lautakunta pohtii eroavaisuutta myös pienkotiin, ryhmäkotiin ja perhehoitoon, joissa samankaltaisuuksia yhteisölliseen asumiseen on.

Lautakunta pohtii myös keinoja voisiko yhteisöllisyyttä lisätä jo aiemmassa vaiheessa, joka poistaisi yksinäisyyttä ja lisäisi jo työelämästä pois jääneille mahdollisuuden asua yhteisöllisessä palveluasumisessa jo varhaisemmassa vaiheessa.

Asiaa oli kokouksessa esittelemässä vastuualuejohtaja Tuija Koivisto.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Aluehallitus 26.03.2024 § 100

Selostus asiasta

Esittelijä

Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää hyväksyä ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen.

Asian kokouskäsittely:

Hyvinvointialuejohtaja muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Aluehallitus päättää palauttaa ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen valmisteluun.

Päätös Aluehallitus päätti palauttaa ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen valmisteluun.

Vanhusneuvosto 08.05.2024 § 24

Valmistelija Vastuualuejohtaja, koti- ja asumispalvelut Tuija Koivisto p. 040 513 5821
Palvelujohtaja, ikääntyneiden asumispalvelut Saara Kuusela
p. 040 579 4573

Selostus asiasta

Yleistä

Yhteisöllinen asuminen on hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleva sosiaalipalvelu. Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asiakkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa, jota varten asumisyksikössä on tarkoitukseen soveltuvat tilat. Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hänen hoitonsa ja huolenpidon tarpeensa on kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi, SHL 21 b § (2022/790). Yhteisöllistä asumista järjestetään eri asiakasryhmille.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaan hoito ja huolenpito toteutetaan SHL 19 a §:n mukaisena hoitona ja huolenpitoa. Yhteisöllinen asuminen asiakkaan tarvitsemat palvelut (hoito, huolenpito, tukipalvelut) järjestetään räätälöidysti asiakkaan tarpeiden mukaan kuten kotihoidon palvelut. Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaalla on tarve säännöllisille kotihoidon käynneille ja/tai tukipalveluille. Näiden lisäksi yhteisöllisen asumisen tiloissa järjestetään asiakkaille yhteisöllistä toimintaa. Osa yhteisöllisen asumisen palveluista on mahdollista järjestää asiakkaille ryhmämuotoisina palveluina esim. ruokailu, osa toimintakyvyn ylläpidosta ja yhteisöllinen toiminta.

Keski-Suomen hyvinvointialueella koti- ja asumispalveluiden vastuualueella on valmisteltu ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus, jota käsiteltiin aluehallituksessa 26.3.2024 § 100. Aluehallitus päätti palauttaa palvelukuvauksen valmisteluun, niin että se käsitellään myös vanhusneuvostossa

Toimivalta

Hallintosääntö § 27
Vanhusneuvoston toimintasääntö § 2

Esittelijä Palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppanuudet Peränen Nina

Päätösehdotus Vanhusneuvosto kuulee ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen esittelyn ja evästää valmistelijoita.

Asiaa kokouksessa oli esittelemässä Saara Kuusela.

Asian kokouskäsitteily:

Vanhusneuvosto totesi, että yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksessa yhteisöllisyyden määrittelemine jää kovin yleiselle tasolle. Aasukat tarvitsevat paljon apua, koska eivät ole enää pärjänneet omassa kodissaan kotihoidon turvin.

- Onko yhteisöllisellä asumisella tarkoitus korvata osa ympärivuorokautisista palveluista?
- Miten perhehoito ja sen lisääminen korvaa/täydentää yhteisöllistä asumista ja/tai ympärivuorokautista hoitoa?
- Voisiko samassa talossa tai korttelissa olla erilaisia asumismuotoja, jotta siirtymä palveluista toiseen olisi mahdollisimman joustavaa?
- Miten varmistetaan inhimillinen asumisen polku ja arvokas vanhuuden turvaaminen?
- Vanhusneuvosto näkee tärkeänä, että hyvinvointialue tekee yhteistyötä kuntien kanssa ikääntyneiden asumisen kehittämistyössä. Kunnissa on meneillään ikääntyneiden omaehtoisen tulevaisuuden asumisen hankkeita, jotka olisi hyvä integroida hyvinvointialueen ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kehittämiseen. Myös SKET-toimintaa voitaisiin toteuttaa yhteistyössä kuntien kanssa.
- Riittääkö Harjuhoiviin tuleva yksi yhteisöllinen asumisen kokeiluasunto kattamaan koko hyvinvointialueen tarpeen?

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Pykälä käsiteltiin kokouksessa pykälän 22 jälkeen.

Pykälän käsittelyn aikana kokouksesta poistui Jouko Nykänen klo 13.28.

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta 12.06.2024 § 50

Valmistelija

vastuualuejohtaja Tuija Koivisto p. 040 513 5821

Selostus asiasta

Yleistä

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta käsitellyt Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvausta 21.2.2024 § 14 ja antoi evästyksen aluehallituksen käsittelyä varten. Aluehallitus 26.03.2024 § 100 päätti palauttaa ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen valmisteluun.

Hyvinvointialueen vanhusneuvosto kävi asiasta keskustelun kokouksessaan 08.05.2024 § 24 ja hyvinvointialueen palveluntuottajien vaikuttamistoimielin 10.5.2024 § 15. Työikäisten ja ikääntyneiden lautakuntaa tiedotettiin asian käsittelystä ja tulleesta palautteesta kokouksessa 15.5.2025.

Eri toimielinten käsittelyssä yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus on herättänyt paljon keskustelua ja ajatuksia jatkoon kehittämiseen sekä yhteiskunnalliseen keskusteluun, mutta varsinaisia muutosesityksiä

palvelukuvaukseen ei ole tehty. Toimielinten käsittelyjen perusteella palvelukuvauksessa käytettyjä ilmaisia on täsmennetty.

Aluehallintovirasto on 3.5.2024 (LSSAVI/8251/2024) jättänyt Selvityspyynnön Keski-Suomen hyvinvointialueen yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksesta ja myöntämiskriteereistä. Selvitys aluehallitukselle tulee antaa 30.8.2024 mennessä. Vastaukseen tulee liittää hyväksytty palvelukuvaus tai selvitys siitä, miksi sitä ei ole.

AVIn esittämien huomioiden myötä liitteenä olevaan Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaukseen on tehty tarkennuksia. Koska palvelujen myöntämisen perusteet sekä asiakasmaksujen perusteet vahvistetaan aluevaltuustossa vuosittain, on palvelujen myöntämiseen ja asiakasmaksuihin liittyvät yksityiskohdat jätetty pois palvelukuvauksesta.

Ikääntyneiden yhteisölliseen asumiseen on valmisteilla palveluseteli. Palveluselinsäätökirjan osaksi tarvitaan myös hyväksytty palvelukuvaus.

Uudelleen valmisteltu **luonnos** Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus liitteenä. Päivitetyssä luonnoksessa muutokset merkitty punaisella ja poistetut yliviivauksella.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä Vastuualuejohtaja, strateginen johtaminen ja järjestäminen Pihl Anu

Päätösehdotus Työikäisten ja ikääntyneiden esittää näkemyksensä liitteenä olevaan palvelukuvaukseen ja lähettää asian aluehallitukselle päätettäväksi.

Asian kokouskäsittely:

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta esittää näkemyksensä, että palvelukuvausta on tiivistettävä ennen aluehallituksen käsittelyä ja lisättävä sinne kirjaus, että yhteisöllinen asuminen ei saa korvata tehostettua palveluasumista. Lisäksi lautakunta esitti, että asiakirjan liitteeksi tehdään käsiteliite.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Asiaa kokouksessa esitteli Tuija Koivisto.

Maria Kaisa Aula saapui kokoukseen pykälän käsittelyn aikana klo 17.14.

Pykälä on tarkistettu kokouksessa.

Aluehallitus 13.08.2024 § 198
776/00.01.01.01/2024

Valmistelija vastuualuejohtaja Tuija Koivisto p. 040 513 5821

Selostus asiasta **Yleistä**

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta on käsitellyt ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvausta 21.2.2024 § 14. Aluehallitus päätti

kokouksessaan 26.03.2024 § 100 palauttaa ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen valmisteluun.

Asiaa on lisäksi käsitelty vanhusneuvoston kokouksessa 08.05.2024 § 24 ja palveluntuottajien vaikuttamistoimielimessä 10.5.2024 § 15. Toimielinten kokouksissa asian jatkovalmisteluun on annettu evästyksiä. Toimielinkäsittelyiden myötä ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvausta on täsmennetty annettujen evästysten pohjalta.

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakuntaa on tiedotettu asian jatkovalmistelusta ja tulleista toimielinten evästyksistä kokouksessa 15.5.2024. Eri toimielinten käsittelyssä yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus on herättänyt keskustelua ja evästyksiä, mutta varsinaisia muutosesityksiä palvelukuvaukseen ei ole tehty. Toimielinten käsittelyjen perusteella palvelukuvauksessa käytettyjä ilmaisia on täsmennetty.

Aluehallintovirasto on 3.5.2024 (LSSAVI/8251/2024) jättänyt Selvityspyynnön Keski-Suomen hyvinvointialueen yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksesta ja myöntämiskriteereistä. Selvitys aluehallitukselle tulee antaa 30.8.2024 mennessä. Vastaukseen tulee liittää hyväksytty palvelukuvaus tai selvitys siitä, miksi sitä ei ole.

AVIn esittämien huomioiden myötä liitteenä olevaan Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaukseen on tehty tarkennuksia. Koska palvelujen myöntämisen perusteet sekä asiakasmaksujen perusteet vahvistetaan aluevaltuustossa vuosittain, on palvelujen myöntämiseen ja asiakasmaksuihin liittyvät yksityiskohdat jätetty pois palvelukuvauksesta.

Ikääntyneiden yhteisölliseen asumiseen on valmisteilla palveluseteli. Palveluselinsäätökirjan osaksi tarvitaan myös hyväksytty palvelukuvaus.

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta on käsitellyt 12.6.2024 § 50 uudelleen valmistellun ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen. Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta esitti näkemyksensä, että palvelukuvausta on tiivistettävä ennen aluehallituksen käsittelyä ja lisättävä sinne kirjaus, että yhteisöllinen asuminen ei saa korvata tehostettua palveluasumista. Lisäksi lautakunta esitti, että asiakirjan liitteeksi tehdään käsiteliite.

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvaukseen on tehty lautakunnan toivomat muutokset (liitteenä).

Toimivalta

Hallintosääntö § 17

Esittelijä

Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää hyväksyä liitteenä olevan ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelukuvauksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.